

Krönika från RådNu

Juni 2017

Sommarhälsning från Magnus Ljung:

Rådgivningen antar nya utmaningar

I alla tider har rådgivningens form och innehåll förändrats. Nya behov uppstår, ny kunskap utvecklas och olika omvärldsförändringar påverkar rådgivningen. Just nu är vi i en spännande tid där mycket händer väldigt snabbt. RådNu försöker förstå dessa skeenden och bistå med analyser och idéer kring hur nya verkligheter kan hanteras.

Idag är politiken orienterad mot att skapa en bio-baserad samhällsekonomi där lantbruk och landsbygd ska leverera en mängd ekosystemtjänster på väg mot en fossiloberoende ekonomi. Om bondens uppdrag vidgas gäller detsamma rådgivningen. Inom bio-baserad ekonomi och ekosystemtjänster kommer helt nya kunskapsbehov uppstå och här kan rådgivningen bidra väsentligt.

Men vi måste bli duktigare på innovationsprocesser och på att utveckla nya, fungerande affärsmodeller för nya produkter och tjänster. Denna utveckling stöds av offentliga aktörer, till exempel inom ramen för EIP Agri och andra innovationsstödande initiativ. Men rådgivarnas och rådgivningens roll i gröna innovationsprocesser behöver tydliggöras.

Vilken roll vill den svenska rådgivningen ha i utvecklingen av framtidens affärsmodeller?

Hur ser rådgivningsorganisationernas egna affärsmodeller ut som gör att de kan vara pådrivande i de gröna näringarnas innovationsprocesser?

Ett annat innovativt område är förstås digitalisering. Tidskriften *The Economist* formulerade nyligen att "*data is the new oil*", det vill säga det är digitaliseringen som allt mer driver ekonomisk utveckling. Inom lantbruket har vi varit medvetna om detta länge och blivit allt duktigare på att samla stora datamängder på nya, spännande sätt. Men det är skillnad på att samla

in data och att tolka och tillämpa den. Vi har ännu inte utvecklat beslutsstöd som klarar att dra nytta av de stora datamängder vi kan samla in. Kanske för att utvecklingen varit mer teknikdriven än behovsstyrd? Hur kan rådgivarna överbrygga teknikens möjligheter och kundernas behov? Resan har bara påbörjats.

Dessutom finns det idag behov av beslutsstöd som går bortom gårdsgrinden. Fler och fler utmaningar kan bara hanteras på landskapsnivå. Inom politiken är beställningen tydlig; vi ska arbeta i avrinningsområden med vattenkvalitet, vi ska ha ett landskapsperspektiv i allt beslutsfattande, och vi ska initiera arbete som skapar en fungerande grön infrastruktur. Det här är processer som involverar många olika aktörer. Vilken roll har rådgivarna där? Är de processledare eller deltagande experter? Eller både och?

Målet för svenskt lantbruk måste vara att vi är konkurrenskraftigare än andra; vi måste vara bättre på att ta till oss ny kunskap, själva innovera och förändra oss i takt med ny kunskap och nya behov och krav. I grunden handlar detta om en inneboende kapacitet hos människor – som möjliggör beteendeförändring när så krävs. Denna kapacitet måste finnas hos alla involverade aktörer, både lantbrukare, rådgivare och policymakare etc.

Den nya pedagogiska insikt jag tänker på i sammanhanget här är att många beteendeförändringar kräver både kontinuitet och intensitet. Vi måste arbeta uthålligt och med hög närvaro för att lyckas. **Att möta en kund en gång i halvåret och tro att detta ska leda till ett nytt beteende är naivt. Istället är rådgivningskoncept som bygger på långsiktighet, en tydlig utvecklingsstege för individen och starka relationer nödvändigt ur ett pedagogiskt perspektiv.**

Många rådgivare arbetar så – eller vill göra det. Men tyvärr är rådgivningens finansiering ibland sådan att den inte bygger på pedagogiska insikter, utan på helt andra utgångspunkter. Tillsammans kan vi dock skapa stor nytta för kunden om vi bara förändrar vårt arbetssätt – vilket är ett gemensamt ansvar hos alla aktörer. Och där inbegriper jag RådNu som en del av SLU.

Magnus Ljung

Verksamhetsledare RådNu